

TÁMOP-3.4.2.A/11-2-2012-0006

azonosító számú

„Segít a Nebuló az Integrációban” című pályázat
keretében

a **Kalocsai Nebuló Általános Iskola, Speciális
Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai
Módszertani Intézmény**

**A FOGYATÉKKAL ÉLŐK NEMZETKÖZI
NAPJA**

alkalmából kiírt

Szépirodalmi Pályázat

díjazott alkotásai

Egészséges Beteg

Reggeli napfény simítja a bőröm,
ízletes kávé a poharamba töltöm.
Élvezem az életem minden cseppjét,
megtörik mégis a harmóniám csendjét.

Nehéz léptekkel küzdök az úttal,
a lelkem is küzd a kínzó gúnnnyal.
Megvető szempár a sárba taszít
szenvedő szívem sír és ordít .

Gonosz a világ, talán ez a pokol...
ahol a rossz boldog a Jó pedig lakol.
síró kislány a sarok felé hajol,
mindenki látja, de nincs ki belé karol.

Gyötör a világ ez a különbözőség átka,
mosolyomat takarja a szégyennek árnya.
Egy porszem vagyok a társadalom szerint...
Felrúgnak újra, de felállok megint !

Talpra állok és mosoly ül ki arcomra,
nem gondolok többet a mogorva arcokra.

Mindenki egyedi ettől szép a világ,
ha valaki beteg nem biztos hogy kihág.

Síró kislány a sarok felé hajol,
sokan látják búsan, de az emberek sehol...
nyújtom beteg kezem nehézkesen neked,
ha beteg vagy még lehet kedves a lelked.

2013120302

Az elfogadás

Egy 16 éves lány vagyok. Teljesen átlagos élettel, szerető családdal, barátokkal . Kivülről csak annyit látnak az emberek, hogy sokat mosolygok ezért könnyen hihetik minden rendben van, de ez nem volt mindig így. Fiatal korom ellenére egy nagy traumát éltem meg a családommal. A történetemet szeretném megismertetni az emberekkel, hogy jobban belelássanak a nehéz helyzetű emberek életébe és ne legyenek előítéletek velük szemben.

Gólya voltam a gimnáziumban, amikor a 18 éves bátyámnál gerinc-sérvet diagnosztizáltak. Azonnali műtetre szorult. Szegedre vitték és a kötelező vizsgálatok után a műtét részleteit ismertette a sebész. Felkészített minket a legrosszabb esetre is, hogy a műtét esetleges sikertelenségekor akár örökre lebénulhat és tolószékbe kerülhet az alig 18 éves fiatal fiú. Természetesen a családdal gondolni sem mertünk erre és az utolsóig bízunk a komplikáció mentes, eredményes műtétben. A fél napos műtét alatt végig a műtő előtt izgultunk a szüleimmel . Örökké valóságnak tünnek az órák. Minden egyes perc olyan volt mintha már évek óta váránk. Végre nyitódott aműtő ajtó, de nem volt éppen biztató az idegesen, kezét tördelve felénk induló orvos látványja. A doktor úr nyugtalanul és nagyon zavartan hívta félre édesanyámékat. Látszott rajta, hogy rossz hírt hozott. A rövid tárgyalásuk után anya a sírástól megszólalni sem tudott, de még amindig komoly és határozott apukám szeméből is könnyek kezdtek potyogni.

Sejtettem, hogy mi történt bár én csak pár óra elteltével lettem felvilágosítva. Bekövetkezett a legrosszabb dolog, amit még rémálmainkban sem képeltünk, hiszen gondolni sem mertünk arra, hogy sikertelen lesz a műtét. Sajnos a rémes hír igaz. A mindig energikus, kiváló focista testvérem ezentúl csak tolószékben tudja élni az életét. Számára és ezáltal a mi számunkra is azért volt nehéz elfogadni a tényt, mert kiskorától kezdve sportolt és soha nem volt képes 5 percnél tovább egy helyben maradni. Most pedig egyik napról a másikra az elkövetkező életét egy tolószékbe kényszerülve kell leélnie.

A műtétet követően több hónapig gyógytornáznia kellett naponta több órán keresztül, hogy az izmait folyamatos mozgásban tartsa. Olyan hősiezen, kitartóan és rezzentelen arccal csinálta végig minden alkalommal, hogy még az éppen arra járó nővéreknek is megható volt a látvány, hogy ez a fiatal jó erőnlétű fiú hogy küzd, pedig tudja ez már nem változtat a tényeken.

A lábadozás után eljött a nagy nap, végre hazajöhetett. Amíg ő példamutatóan végezte az orvosok által előírt utasításokat a szüleim átalakították a ház helységeit, hogy biztonságosan tudja majd a

szeretett bátyám is élni a mindennapjait. Én pedig a „sógornőmmel” a testvérem barátnőjével a hazatérésének napjára szerveztünk egy eseményt az egyik közösségi oldalon, ahol a tesóm barátait, csapattársait és osztálytársait értesítettük a történekről és megszerveztünk egy nagy „Üdv itthon!” bulit. Ezzel könnyíteni akartuk a tesóm helyzetét, hiszen ha látja, hogy mindenki, aki számára fontos mellette áll és támogatja ő is egyszerűbben elfogadja a körülményeket és megtanul együtt élni a toloszékével és az ezzel járó teljes életmódváltással.

A legnagyobb megdöbbenés akkor ért minket amikor az említett nagy napon tartott eseményre csak 2 nagyon közeli barátja jött el. A többiek azzal indokolták a „hiányzást”, hogy nagy buli van a közeli discóban ami kihagyhatatlan mások pedig a rengeteg tanulni valóra hivatkoztak, pedig állítom egész eddigi életükben nem volt egy óránál többet a kezükben könyv. Ennyit ér egy jó barát? Természetesen a tesómmal nem közöltük, hogy mindenkit meghívtunk nem akartuk ezzel elrontani a kedvét, hiszen a közeli család, rokonok az a pár barát ott voltak mellette.

Teltek a napok. A bátyámnak még sokat kellett feküdni és pihennie. Ez idő alatt egy barátja sem látogatta meg, de még arra sem vette egyik sem a fáradságot, hogy a telefont felemelje és rákérdezzen mi a helyzet. Rajtunk, tehát a családján és a legjobb barátján kívül aki a pótolni való leckét is rendszeresen hordta neki nem volt kapcsolata másokkal. Szegény testvérem, aki mindig életvidám társasági ember volt azzal szembesült, hogy mióta toloszékes lett egyre magányosabb, egyre jobban magába fordult, egyedül érezte magát és az is rosszul esett neki, hogy mi ennyire sajnáljuk. Meg persze a kiszolgáltatottságát sem szokta még meg, szeretett volna magáról gondoskodni.

Eljött a nap, hogy újra iskolába ment. Az első napján az egykori barátok akikkel éjjel-nappal együtt volt inkább elkapták a fejüket a folyóson és arrébb álltak vagy éppen csak egy „szia” mormogtak. Pedig attól, hogy nem 2 lábon jött be az iskolába még ugyanaz az ember ül abban a székben akivel hónapokkal ezelőtt nagyon jó barátok voltak. Egy gimnáziumba jártunk a tesómmal és nap mint nap végig néztem, hogy bánnak vele vagyis fogalmazhatnék úgy is, hogy hogy nem bánnak vele az egykori országos cimborák. Minden szünetben elmentem hozzá, hogy lelket öntsek belé és hogy legalább velem beszélgessen. Rossz volt látni ahogy emésztí magát mert azt hiszi vele van a probléma és azt, hogy aki imádta a közösséget mindig középpontban volt egyik napról a másikra egy toloszék miatt mindenkit elveszített és egy „hogy vagy?”-ra sem méltatja senki.

Nem bírtam tovább! Felkerestem az igazgatót segítséget vártam tőle, hiszen ő is tudja milyen nagy volt a tesóm baráti köre nem is olyan régen. És mi változott azóta? Semmi! Szerencsére rendkívüli segítőkészséget tanúsított és összehívta a tesóm osztálytársait egy beszélgetésre aminek a legfőbb témája az elfogadás volt és hogy nem csak a jó dolgokban kell támogatni társunkat barátunkat.

Kiderült legtöbbször azért kerültek a tesóm, mert nem tudták hogyan kezelni a helyzetet. Nem tudták mit mondjanak sajnálni sem akarták ezért inkább kerültek a kontaktust.

A beszélgetés után mindenki megrohmozta a tesóm és a bocsánatért esedezett. Sokan a könyeikkel küszködve ölelgették. Ettől a naptól kezdve fokozatosan javult a bátyám kedve az emberek pedig elfogadták a helyzetét sőt segítettek neki és talán még a régi időknél is nagyobb empátiát barátságot mutattak az irányában.

Jó lecke volt ez mindnyájuknak, hogy soha nem szabad senkit elítélni, magára hagyni ilyen helyzetben, pláne hogy erről nem tehet. Attól, hogy valaki tolószékbe kerül ugyanaz az ember marad, mint aki előtte volt csak nem két lábon hanem egy székben ülve.

2013120303

A Nap ugyanúgy süt le mindenkire

Az igazán mély álomból rendkívül nehéz felébredni. Ilyenkor akár még a valós dolgokat is képzeltnek hihetjük, hiszen a fejünkben történt események gyakran nagy hatással lehetnek akár az életünkre is. Minden egyes nap, amikor felkelek, próbálok valahogy más szemmel nézni a világra. Könnyű elmerengeni azon, mennyivel jobb lenne minden, ha néhány dolog teljesen máshogy működne. Egy olyan világ, amelyben mindenki egyenlőnek számít, és ugyanazokkal a képességekkel, adottságokkal rendelkezik, különösen kecsegtetően hangzik, ám a kivitelezése a gyakorlatban lehetetlen.

Az ember azonban képes lehet figyelmen kívül hagyni ezeket a normákat, és előítéletek nélkül nézni mindenkire. Önmagában ez természetesen nem működik, hiszen az elfogadáshoz a személyes élmények is nagyban hozzájárulnak. Én már gyermekkoromban részese lehettem ennek, mert a születésemkor már biztos volt, hogy az unokabátyám hallássérült. Fiatal fejjel ez aligha tűnt fel nekem, mivel ő ettől függetlenül ugyanúgy családtag, és ugyanannyira szeretem őt, mint bárki más.

Ilyen módon volt szerencsém megismerni több siket embert is, és ezt tovább fokozva ma már büszkén mondhatom el, hogy egy olyan évenkénti, hallássérültekért létrehozott alapítvány által szervezett tábor örökös vendége lettem, ahol rengeteg halló és hallássérült baráttra tettem szert. Egész életemben örömmel fogok visszagondolni azokra a felejthetetlen élményekre, amelyeket ez okozott nekem. Még egy szimpla, egyszerű vendégként sem tudom megfelelően megfogalmazni a hálámat az egész közösség számára, hogy minden egyes évben ekkora végtelen örömmel fogadnak engem.

Noha mindennek a kezdetéről már csak halovány emlékeim vannak, de maga az érzés még mindig megvan, amikor 10 évesen a keresztszüleim először felajánlották az utazás lehetőségét. Ők már akkor is gyakorlatilag oszlopos tagok voltak, hiszen az első néhány tábor kivételével minden évben megajándékozták a többieket a jelenlétükkel. Én azonban, mint éppen csak az élet úttestjén bicegő kisgyermek, nem igazán tudtam mire vélni a meghívást. Egyrészt megrémisztett az, hogy életemben először kellene huzamosabb ideig távol tartózkodnom a szüleimtől. Ezen túllépve már csak azon aggódtam, vajon miképp fognak hozzám viszonyulni a számomra teljesen idegen emberek. Érdekes módon az, hogy ott több hallássérült is lesz, egyáltalán nem zavart, és még csak el sem gondolkodtam azon, hogy ez probléma lenne.

Rövid vacillálás után végül igent mondtam, és mint ahogy az minden évben jellemző, augusztusban nekivágtunk a Szülők a Hallássérült Gyermekekért Alapítvány egy hetes, hangulatos táborának. A villámgyors bemutatkozás és ismerkedést követően különböző, egyedi, jobbnál jobb programok sorozata várt bennünket. Ahogy teltek a napok, egyre több emberrel barátkoztam össze, megnyíltam előttük, és a hét végére már teljesen otthon éreztem magam közöttük. Mivel akkoriban szemüveges voltam, és gyakori tevékenységeim közé tartozott a Harry Potter könyvek bújása, elég gyorsan rám aggatták a címszereplő varázslótanonc nevét. Ez őszintén szólva annyira nem zavart, hiszen – gondoltam magamban – annyi baj legyen. Kicsi ár ez az ott átélt élményekhez képest.

A napok gyorsan elmúltak, és a hazaúton már mindannyian elégedetten nyugtáztuk, hogy jövőre is igényt tartanánk ilyesmire. A szervezőnknek, Fischer Zoltánnak köszönhetően ez sikeresen létrejött, és az egi kiruccanás után a csapat Miskolcon tölthetett el egy az előzőhöz hasonlóan színvonalas és pörgős hetet.

Az évek lassan teltek, a táborok annál gyorsabban, a nyarak egyre forróbbak és szárazabbak lettek, néhány embernek pedig már nincs lehetősége utazgatni, és az alapból egy hetes kiruccanás is csak bő hétvégére szűkült, de mi még mindig szívesen járunk. Rengeteg táborozó szülőnek és gyereknek ez jelenti az egyetlen időszakot, amikor az otthoni problémák árnyékát kikerülve, önfeledten szórakozni képes. A gondok természetesen mindenhová utolérhetnek minket, de az már csak felfogás kérdése, hogy foglalkozunk-e velük, avagy egy merész, dacos tekintettel figyelmen kívül hagyjuk őket.

Mindenféle feltételek nélkül, bárkinek tudnám ajánlani, hogy időnként részt vegyen egy ilyen egyesület programjaiban. Az ember rengeteget tanulhat tőlük, és időnként a saját problémánk is teljes mértékben átértékelődik. Habár a sokak által álmodott, minden-ember-egyenlő nézetet valóban lehetetlen létrehozni, de az ilyen közösségekhez való tartozás mindig képes visszarángatni az elkeseredés széléről az önfeledt boldogság hálójába, hiszen ott te is ugyanolyan vagy, mint bárki más. Senki sem különbözik a másiktól, még ha gyengébbek is a képességei, vagy egyes érzékszerve nem működik tökéletesen. A Nap ugyanúgy süt le mindenkire.

Végezetül pedig fel lehet tenni a kérdést, hogy mit adott nekem ez a közösség. Erre őszintén, tömören és frappánsan, egy szóval is képes vagyok válaszolni: barátokat.

Furcsán nézel...

Egy autista naplójából.

Fejemet leszegve lépkedek.
Te mellettem haladsz, nehézkes
Csomaggal a hátadon.
Nem nézel fel, csak egy pillanatra,
S látom, hogy megakad a szemed rajtam.
Tekinteted zavarba ejtő, szinte éget,
És te csak furcsán nézel.

Rád mosolygok.
Halovány görbe ez, félénk,
Mégis bízom abban, hidat épít közénk.
A kirakatban különös alakok futnak,
Közelebb lépek hozzád, bízom oltalmadban.
Mitől rettentem meg, látom nem érted,
Hisz' továbbra is csak furcsán nézel.

Intek neked.
A híd még gyenge, és talán nincs is,
A kettőnk közötti szakadék óriási.
Emelem karom, gyengén, félve,
Te mozdulatlan állsz, zsebre tett kézzel.
Így tétova mozdulatom elhal, vége,
Mert te csak furcsán nézel.

Végül megszólítalak.
Ez az utolsó lehetőség,
Hogy talán megérts, ki vagyok én.
Hiába igyekszem, mesélek neked,
Te csak hallgatsz, s most én nem értelek.

Elmondom életem, kinyílok, kérdek,
De még csak mindig furcsán nézel.

Majd szó nélkül otthagysz,
Mintha csak lég lennék, puszta szellem,
Lassan már én is hiszem, nem létezem.
Az árnyak a kirakatból újra felbukkannak,
Te már nem vagy itt, de még visszapillantasz,
Szemed ragyog, azzal a különös fénnel,
S még utoljára, furcsán rám nézel.

Szeretet

Ember. E-szó túl nagy jelentéssel bír,
nincs oly költő, ki több száz-ezer mondatban
leírná mit is jelent.

Hisz az ember Isten találmánya,
ő alkotta, tervezte és ma védi
s ápolja.

De különbözők vagyunk, nincs belőlem
s belőled se még egy ezen a földön.
De ugyanúgy érzünk, szeretünk amíg
csak élünk.

S vannak kiket Isten más sorsra szánt,
nem adta meg nekik azt, ami nekünk kijárt!
Pedig ő is egy ember, akárcsak mi,
ne gúnyoljátok ki csak mert máshogy fogja fel
a dolgokat, mint ti!

Ő neki is vannak érzései.
Sír-nevet, boldog-szomorú
s éli az életét.

De neki sem könnyű hogyha megértés
helyett kihasználjátok.
Ne bánjatok vele másképp, mint velünk!

Ember attól lesz ember,
hogy segít a másikon.
Nem attól hogy szórakoztatja magát
valaki máson.

Segítsük s éljünk vele együtt,
szeressük ugyanúgy, mint
ahogy mást szeretünk.

Mert a szeretet az, ami
mindent megold.
Ha boldog vagy adj,
ha bánatos vagy kapsz.

Minden sebet begyógyít,
minden fájdalmat beforraszt.

Hiszen nincs más mi nagyobb ennél, ez mindennek a kulcsa!

A lehetetlen

Történetem egy olyan férfiról fog szólni, akinek az orvosok azt mondták, hogy örüljön, ha megéli a 18. születésnapját. Ennek ellenére idén töltötte be a 30. életévét. Ez az eset egyik rokonmról, Jánosról szól, aki izomsorvadásban szenved.

A történet, mondhatni már a születésénél elkezdődött, mivel dongalábakkal született. Ez annyit tesz, hogy mind a két lábfeje befelé van fordulva. Ez még nem is lett volna túl nagy probléma. Ezt a betegséget lehet műtétekkel gyógyítani. Így tehát még csecsemő korában meg kellett többször is műteni. Először öt, nyolc hónaposan, majd másfél évesen. Ekkor azt hitték, teljesen rendbe jött. Öt évesen kezdett el óvodába járni, ahol az óvónő hívta fel a szülők figyelmét arra, hogy János a többi gyerektől eltérően megy. Mindig is nagyon mozgékony, eleven kisfiú volt. Elvitték orvoshoz. Befektették a kórházba, ahol több vizsgálatot is elvégeztek rajta, többek között szövettanvizsgálatot. Ezek után még az orvosok sem mondtak semmi biztosat, de sejtették, mi lehet a baj.

Tizenegy éves koráig járt, majd tolószékre került. Ekkor már biztos volt a diagnózisa: izomsorvadása van. Ez a betegség azt jelenti, hogy az izmok fokozatosan gyengülnek. Először azt hitték, csak a lábakat érte ez a betegség, de a későbbiekben kiderült, hogy a kezére, az ujjaira és belső szerveire is kihatással van az izomsorvadás. Az orvosok azt állították ez vele született betegség, de, ha az lett volna, nem tudott volna sohasem járni.

Az izomsorvadásra nincs gyógyszer. Sok gyógyúszással, gyógytornával és masszírozással lehetett könnyíteni a betegségen. Az anyukájának vagy masszórnek napi négy órát kellett masszíroznia. Először kézi kerekesszéket használt, majd később már nem tudta hajtani ezt sem. Ekkor egy speciális orvos felírta neki az elektromos tolókocsit, amit a mai napig használ. A sok gyakorlat mellett fizioterápiára is kellett járnia. Ez a betegség életmódváltással jár. Sok gyümölcsöt, zöldséget, húst és vitamint kell ennie.

Az óvodát kijárta, iskolába is járt. Negyedik osztályos korában kezdett el nehezen járni, addig a saját lábán ment iskolába. Ötödik osztályos volt, mikor már nem volt képes a saját lábain közlekedni, ekkor került tolószékre. A tolószékből egyszer kiesett, és ezután csak úgy mehetett iskolába, ha az anyukája is ott volt mellette. A második félévben átírták egy speciális iskolába Debrecenbe. Itt fejezte be a nyolc általánost. Ezután továbbtanult Nyíregyházán, ahol két szakból is kitűnően vizsgázott (számítógép kezelő, szövegszerkesztő és gépiró szakból). Itt kollégista volt. Miután

befejezte az iskolát, hazaköltözött. Mivel nem tudott otthon mihez kezdeni anyukájával elvégezték az esti gimnáziumot, és leérettségizett. Azért is akarták, hogy ezt elvégezze, hogy ne üljön otthon egyedül a szobájában, hanem emberek között, társaságban legyen. Az érettségije megvan, mégsem tud dolgozni, mert az izmai nem bírják.

Enni, fogat mosni még tud egyedül, viszont fürdeni, mosdani csak segítséggel. Emellett felkelni, öltözni is csak segítséggel tud.

A betegség persze nem csak fizikai életére volt kihatással. Szellemileg, lelkileg is megviselte. Mint kisgyerek nehezen tudta feldolgozni. Sokat küszködött vele. Akkor volt az első legnehezebb napja, amikor negyedik osztályban elmentek osztálykirándulásra a hegyekbe. Az anyukája természetesen vele ment. Már ekkor nehezen ment, ezért többször is anyukája vitte a hátán. Arról volt szó, hogy nem mennek fel a hegyre, ennek ellenére a gyerekek könyörgése végett csak felmentek. Egy ideig anyukája vitte. Mivel ő elfáradt, nem tudtak tovább menni a többiekkel, így leültek pihenni. Miközben ők ott ültek, hallották ahogyan a többi gyerek jóízűen nevetgél, és ő ebből kimaradt. Ez nagyon rosszul esett neki. Ekkor tette fel először azt a kérdést, hogy „Miért pont neki kell ilyennek lennie?”. Eközben az is nehezített a dolgon, hogy a szülei elváltak.

Felnőttként is át kellett esnie ezen az időszakon. Majd végül belenyugodott, hogy neki nem lehet se felesége, se gyermekei, nem élhet „teljes életet”. De ezen túl tudott lendülni egy bizonyos Valaki segítségével. Még a toloszékes időszaka elején járt hozzájuk házhoz egy masször. Ő beszélt nekik Jézusról, és elhívta őket a gyülekezetbe. Itt megtért és elfogadta Jézust személyes megváltójának. Ettől kezdve megváltozott az élete. Tudja, Istennek célja van azzal, hogy ő ilyen. Megtanulta elfogadni ezt a helyzetet, megtanult együtt élni ezzel. Egy nagyon életvidám, szeretettel teli ember lett belőle. Ha nem betegszik meg, lehet, hogy sohasem ismeri meg Jézust, és most nem testileg, hanem lelkileg lenne nagyon beteg. Hiszünk benne, hogy Istennek terve van vele, és akár még egyszer lábra fog állni az Ő kegyelméből. Már maga az egy csoda, hogy még mindig él, annak ellenére, hogy az orvosok azt állították tizennyolc éves korára meg fog halni.

E történetet egy bibliai idézettel zárnám:

„Ami embereknél lehetetlen, az Istennél lehetséges”

Elsősorban Emberek

Sokszor mondunk véleményt és ítélkezünk mások felett,
de igazából nem is tudjuk, Nekik milyen életük lehet?
Rád figyelnek, szemükben ott a csillogás,
Tőled várnak segítséget, mint egy óvodás.
Nem minden megy úgy Nekik, mint Másoknak,
mert kicsit másként beszélnek, írnak és olvasnak,
de szeretni talán még annál is jobban tudnak!
Bátran menj Hozzájuk! Ne csak nézz, láss is!
Ezt a mottót soha ne feledd,
mert ugyanolyan emberek Ők is, csak kicsit másként...

Szíveddel láss

1.

Vaknak lenni annyit tesz, nem látod
a világot. Színek, formák, írások, szövegek
semmit sem jelentenek. Mert nem látod.
S ezért szemedben megjelennek könnyek.

Vaknak lenni annyit tesz, nem élvezed
a művészetet. Épületek, szobrok, képek,
mindet csak akkor látod, ha elképzeled.
S ezért már jobban sírnak a szemek.

De a vakok is emberek. A különbség csak
a látás képességének hiánya vagy megléte.
Ám a vakok a szemed helyett a szívedbe látnak.

Hogy és fejfádra a következőket iratsd:
"Velük ellentétben én mindent láttam!"
Addig segítsd őket, ne szándd és ne sirasd!

2.

Süketnek születni annyit jelent, nem hallok
szelek fújását, levelek zörgését. Nem hallok
méhek zümmögését, a kutyákat, madarak trilláját.
Ám előtted mindenki visszatartja sírását.

Süketnek születni annyit jelent, nem hallok
mások hangját, sem a sajátod. Nem hallok
betűk, hangjegyek és más dolgok dallamát.
Csak képzelheted milyen hallani egy dal ritmusát.

De aki süket, az is élhet teljes életet.
Megértetheted mondandód, például leírod,
vagy megtanulod és használod a kézjeleket.

Aki bátor, az egész lehet a hallás nélkül is.
Aki gyenge, az elesettként szenved a sorsát,
S nem gondol bele, lehetne akár rosszabb is.

3.

Némaként létezni a világban: nem beszélsz,
mert nem is tudsz. Habár szólni szeretnél,
megakad torkodon a szó, s már csak szeretnél.
Vársz, hogy megjön a hangod. Vársz és remélsz.

Némaként létezni a világban: szótlanul tőrni
ahogy mások mondhatnak rólad bármit,
s nem szólhatsz kedved szerint akármit.
De képes vagy látni, érezni és másokat hallgatni.

A néma emberekhez is türelmesen fordulj,
segíts nekik mindig abban, amiben csak tudsz.
S örvendj, hogy nem te jártál így pórul!

Hogy boldog légy, nem kell semmilyen szó,
Hiszen azok csak a hazugságot segítik.
De a kéz és a szem az igazságot mutató.

Elfogadás

Empátia és elfogadás. A két egyik legfontosabb tulajdonság mindenki számára, bár a mai világban már sokkal fontosabb a külső, a baráti kör és más, mű dolgok.

Persze azt sem szabad elfelejteni, hogy a külső milyen embert takar, a barátok mennyire igaziak és, hogy a nehéz időkben kire, mire számíthat igazán az egyén.

Ezek aprócseprő dolgok. Az utca emberei nem is gondolkoznak ezen, hiszen ennél sokkal fontosabb, hétköznapiabb gondjaik vannak, amik leszívják erejük, s úgy vélik nincs akkora baj, amit át ne tudnának lépni. Ez állítólag így van rendjén.

Aztán beüt a krach. A rend felborul...

A legtöbb ember élete nehézségekből áll. Vannak, akik ezt egyszerűen oldják meg, de olyanok is akadnak, akik segítségre szorulnak s az akadályok egy picivel nehezebbek számukra. Ők nem tehetnek arról, hogy néha segítséget igényelnek. Sőt! Akad olyan is, aki büszkeségből, daczból, elszántságból igyekszik előre haladni, önállóan megoldani a problémáit.

Becsülendő ez az igyekezet, mert sokszor túltesznek embertársaikon. Életfilozófiájuk és viselkedésük teljesen más megvilágításba helyezi azt a „világot” amiben ők élnek.

Nem tudni miért, de az emberek óvakodnak tőlük, megijednek, félnek és talán épp ezért, – mert nem tudják elfogadni és megérteni a helyzetet – ki is gúnyolják őket, még több akadályt gördítenek az útjukba. Ez pedig teljesen felesleges.

Az emberi elfogadás és empátia ekkor jön a képbe. Ezek, a fogyatékosoknak nevezett emberek ugyanis pont olyanok, mint mi. Lehet az illető vak, süket, néma, mozgássérült... Egy a lényeg, hogy fogyatékosnak nyilvánítja egy orvos, s papírt kap erről az állapotról. Ez a tény valahogy már elidegeníti az átlagembert a fogyatékosoktól, mert mindenféle kiváltság is jár ehhez. A többi ember sem úgy viselkedik az illetővel, mint az „egészségesekkel”. Így szinte azonnal elindul egy folyamat, amit a társadalom vált ki az emberből. El kell ettől tekinteni, mert minden ember meghatározó tulajdonsága, hogy elfogadja ezeket a tényeket, közelebről megvizsgálja azt a bizonyos fogyatékoságot, s megéri annak milyenségét, aztán pedig tudatosítsa magában, hogy ezek az emberek pont olyanok, mint mi.

Sokan nem hiszik el, de az empátia és elfogadás minden emberben ott van, amit csak tudni kell alkalmazni, és ha elég nyitottak vagyunk dolgokra, akkor nem is olyan nehéz.

Elfogadni egy embert nem egy bonyolult feladat.

Vegyünk egy példát!

Anna mosolygós, jókedvű leányzó, de sokszor elfelejt dolgokat, viszont nagyon jó társaság, mindig talál beszédtemát.

Ezt az Annát nem is olyan nehéz elfogadni, a mosolygós emberek pozitív hatással vannak ránk, és az sem idegesítő, hogy feledékeny, így az ígéreteit sem tartja be. Egyszerűen ő ilyen. Akkor most nézzünk egy másik lányt! Dóra mosolygós, jókedvű, feledékeny, kitűnő társaság, mindenféle témában jártas, de vak. Csak a bejárt utakon tud közlekedni egyedül. A színeket nem is ismeri. Mindig minden nagy kirándulást előre le kell szerveznie, hogy pontosan oda érkezzen, ahova szeretne.

Anna és Dóra nagyon egyforma, mindössze Dórának van még egy plusz tulajdonsága, amire néha oda kell figyelni.

Tehát ha az ember képes egy kis türelemmel fordulni Anna felé, akkor ezt a türelmet ugyanúgy Dórának is meg tudja adni, így az elfogadás már nem is olyan bonyolult. Igaz?

Tegyük fel még, hogy Annát kigáncsolja egy ismeretlen ember, csakúgy, heccből. Erre te természetesen megvéded, hiszen a barátodat senki sem piszkálhatja kedvtelésből.

Da ha Dórát kigáncsolja valaki, akkor csak megszeppenve nézel és magad sem tudod, mit tegyél.

Akkor is ha Dóra egy ismerősöd vagy egy vadidegen számodra.

A fogyatékosokat ért gyakori atrocitások gyerekes, kegyetlen tréfák, amiket ha velünk tennének meg – avagy egy barátunkkal – akkor már lehervadna a mosoly az arcunkról.

Tanuljuk meg oly módon látni ezeket az embereket, ahogy ők szeretnék. Hiszen sosem tudhatjuk, mikor kerülünk egy hasonló állapotba.

Ők is emberek, ahogy te vagy én...

Ők is gondolkodnak, mint te vagy én...

Ők is éreznek, ahogy te vagy én...

Soha ne add fel!

Valahol tizenegy és éjfél között járt az óra. Sötét volt a szobában. Csak az ablakon beszökő hold fénye adott némi láthatóságot a terepnek. Ébren voltam még. Sosem tudtam gyorsan elaludni. Mindig este kezdett el kattogni az agyam, néha összefüggéstelenül, több dolgon is egyszerre. Sokszor magamat sem tudtam követni. Ezen az estén sem volt másképp, de most csak egy témám volt, az életem. És úgy döntöttem, ezt az elmélkedést megörökítem. Leírom, hátha okul belőle valamit a nagyvilág. 22 éves vagyok, de azt kell hogy mondjam, ez a 22 év elég esemény dús volt. Visszagondolva, amíg az iskolába be nem kerültem, nem is volt semmi gond. Akkor is csak akkor kezdődtek a komoly problémák, amikor felsős lettem.

Nem volt sosem egy él tanuló, sosem akartam tanulni, de rá voltam kényszerítve. Azért kényszerítve, mert magamtól sosem kezdtem el tanulni. Az volt a halálom. Már akkor is mindig egészmás hol járt az eszem. Sosem tudtam oda figyelni az iskolában, olyan unalmas volt amiről pampogtak a tanárok. De ez így van a mai napig, nem tudnak lekötni az érdekesebbnél érdekesebb anyagok. Na de a kényszerítés. Hogy mi is volt az a kényszerítés. A tanulás iránti érdeklődésem miatt, mindennap a konyhában kellett tanulnom, jó anyám megfigyelése alatt. Amíg ő főzött én a tanulással foglalkoztam, többé kevésbé. Hát nehéz szülések voltak, azt el kell hogy mondjam, de szerintem erre már mindenki rájött. Emlékszem, feladták a Vukot, mint kötelező olvasmány. És írni kellett belőle olvasónaplót. Gondoljátok, hogy elolvastam? Ugyan már! Úgy elfelejtettem mintha nem is lett volna. De aztán eszembe jutatták, meg anyámat ai felvilágosították. Hát nem volt elragadtatva! Talán kettő vagy három napunk volt, hogy elkészüljön. Namost ez úgy nézett ki, hogy anyám meg én, ott ültünk az asztalnál. Ő olvasta a könyvet, én meg írtam, amit mondott. Aztán amikor véges volt az idő, akkor ő olvasta és ő írta. De a poén az volt, hogy nekem ott kellett ülni. Ott kellett ülnöm és nézni, ahogy ő csinálja az én munkámat. Bevallom, kicsit bántotta a lelkiismeretemet, de így gyorsabban és könnyebb volt. Szóval nem erőlködtem. Visszagondolva, egy élmény volt! De most már foglalkozunk azzal, hogy hogy is lettem az, aki most vagyok. Ugye feljebb leírtam, hogy felsős koromban kezdődtek a problémák. Azért akkor, mert ha jól emlékszem, ötödikes koromban voltam egy kivizsgáláson. Mindenféle tesztekkel kellett kitöltenem, meg rajzolnom egy pálcikaembert, meg tollbamondást írnom. Ebből sikeresen megállapították, hogy a helyesírásom az pocsék, és hogy az idegen nyelvet sem kell erőltetni. Ami azt jelenti, hogy diszlexiás vagyok. Aminek az előnyei azok, hogy felmentenek helyesírás és idegen nyelv alól. És mondták, hogy ez az érettségénél nagyon sokat fog számítani. Na ennél a pontnál anyámmal összenéztünk, és irgalmatlanul elkezdtünk röhögni. Hát szegény asszony nem tudta hova tenni a reagálásunkat. De aztán anyám felvilágosította, hogy örülünk, ha a nyolc

általánost elvégzi, nem hogy érettségizik! Hát nagyot nézett az a nő. Nem fogadnék arra, hogy találkozott már ilyen reakcióval. Na de a jókedv mögött azért ott voltak a fejemben a gondolatok. Képzeljétek el! Egy ötödikes kölök, hogy éli meg ezt a hírt? Örül, hogy nem kell foglalkoznia a némettel meg a helyesírásával? Egy fenét! Az én első gondolatom az volt „ Hülye vagyok! “. Ekkor kezdődtek az önértékelési zavaraim. Nem tartottam magam teljes értékű embernek. Hát mondom, én fogyatékos vagy! És ebből kifolyólag jött az agyalás, hogy mitfognak szólni a barátaim, az osztálytársaim. Nem is mertem senkinek elmondani. De a tanárok ezzel nem is nagyon foglalkoztak, ott az osztály előtt mondta a felmentéssel kapcsolatos dolgokat. Majd el süllyedtem szégyenemben. Így hát szép lassan kiderült a kis titkom. Hát kaptam is az ívet. Sárgalapos, fogyatékos, blablابلابل! Ez még egy fa volt a tűzre. De sajnos ez benne volt a pakliban, ez az élet rendje. Ilyen néhány kiskölök gondolkodása. Piszkáljuk a másikat, ettől leszünk menők! És van a másik fajta, akinek nincs önálló gondolata, így hát úgy dönt, hogy követi az előző típust, hogy ő is menő legyen, ki ne maradjon a jóból. Na így fordított nekem hátat pár barátom. Ekkor tudatosult bennem, ha nem a többséggel vagy, akkor téged eltaposnak. De ugye minden csoda három napig tart, ez mondjuk kicsit tovább tartott, de a lényegét azt hiszem értjük, enyhült a dolog. Aztán túlléptünk az ötödiken és a hatodik osztályon. Jött a hetedik. Hála a magasságos atya úr Istennek! Na itt a változás annyi volt, hogy nem engem kezdtek el piszkálni, hanem a megmaradt barátomat. Teljesen rászálltak. De arra már nem emlékszem, hogy miért. Először csak az osztály. És mivel én nem voltam híve a tömeggondolkodásnak - de ha híve lettem volna akkor sem álltam volna közéjük, mert akkor már nem volt olyan a viszonyom a tökfejekkel- így hát maradtam a kisebbségnél. Ami azzal járt, hogy nekem is elkezdtek ismét meszologatni. Egy újabb fa a tűzre! Ez az egész dolog odáig fajult, hogy majdnem az egész iskola ismerte a nevünket. Mindig meg akartak minket verni. A havernak szerencséje volt, mert ő közel lakott, gyorsan haza ért. De én nem Én pont az ellenkező irányba laktam, arra fele amerre a két marha is, akik engem akartak mindenáron megverni. De hogy miért, az sosem derült kivalamiért nagyon a bögyükben voltam. Talán azért mert én akkor már karatézta, és nekik ez valamiféle kihívás lehetett. Hogy ketten meg tudnak engem verni, aki egész életében csont és bőr volt. Ez az igazi kihívás! Szerintem egy tapot megérdemelnek így utólag is. De soha nem sikerült nekik elkapni, nagy mázlim volt, hogy nagyon gyorsan tudok futni. Még táskával a hátamon is Akor volt kondim! Emlékszem egy estre, tudtam, hogy elakarnak kapni. Én meg tudtam, hogy nem mehetek arra amerre szoktam, mert akkor komoly pácba kerülnék. Így hát úgy döntöttem, hogy kerülök egy nagyot, és így nem kerülök az útjukba. Ez az ötlet jónak is tűnt mindaddig, amíg nem láttam meg őket ott ahol én akartam elmenni. Na mondom „ Ember tervez, Isten végez!” . Hát nem köszöntem meg a drága Mennyei Atyánknak, azt gondolhatjátok. Hát mint írtam, akkor gyorsan dudtam futni. Nem is volt más választásom. Vagy összeveretem magam, vagy egyenesen a főúton átfutok a forgalmat semmibe véve, és onnan meg haza. Na mondom most rekordot döntök. Úgy elindultam mintha rakétán ültem volna. Sikerült is

meglógnom. Megúsztam, ami a verést illeti. De a két év folyamatos pizskálódás, csúfolás, szívatás, üldözések gyakorlatilag az egész lelkivilágomat porig rombolta. Teljesen kikészültem tőle. Rüheltem élni. Sokat gondolkodtam azon, hogy mi értelme így élni, és hogy könnyebb lenne, ha véget vetnék az egésznek. De ezt hála Istennek nem tettem meg. Mert tudtam, hogy ez a sok rossz, ez mind elmúlik egyszer. És el is múlt. Eljött a nyolcadik év vége, és megszabadultam az összes semmirevaló tökfajtól. Olyan nyugodt nyaram régen volt. Tudtam, hogy új élet jön. Középiskola. Én is nagyfiú lettem! Csak arra kellett vigyáznom, hogy ne kerüljek ugyanabba a csávába, mint az általánosban. Nem szabad hagyni, hogy szívassanak. Keménynek kell lenni. Eljött az első nap a középiskolába. Alig vártam, hogy megismerjem az osztálytársaimat. Biztos normálisabbak lesznek. Hát az, hogy normálisabbak lettek volna, az egy kicsit túlzás. Mert ilyen örült társasággal még nem volt dolgom! Ott mindenki szívatott mindenkit. De nem rosszindulatból, mindenki tudta, hogy viccelődünk. Persze voltak nézeteltérések, de az mindenhol megesik. De egy nagyon megragadt bennem. Szóváltásba kerültem egyikükkel, és ha jól emlékszem én voltam az, aki provokálta. De hogy miért azt már nem tudom. Na a lényeg annyi, hogy addig fajult a dolog, hogy nekem ugrott. Én meg valahogy mögé kerültem és az alkarommal átkaroltam a nyakát és úgy próbáltam lefogni. A többiek próbáltak minket nyugtatni. És végül elengedtem. A sors fintora, hogy később ő lett a legjobb barátom. és ez a mai napig tart! Öt évet töltöttem ezzel a bandával. Megértünk nagyon sok jót, nagyon sok rosszat. De azt kell, hogy mondjam, mindenre szívesen emlékszem vissza. Minden emlék szép, amit velük töltöttem. Soha nem unatkoztunk. Ha nem tudtunk magunkal mit kezdeni, akkor kezdtük el egymást szívatni. Meg aztán ebben az öt évben kezdődött a csajozás az életemben. Fogalmam sem volt mi fán terem a nő. Annyi önbizalmam sem volt, mint egy zsák répának. De én meg valamit akartam már kezdeni magammal ilyen réren. Hát mit lehet ilyenkor tenni. Mivel nem volt önbizalmam és nem tudtam megszólalni lány közelében, így maradt az internet.

Annyi lánnyal beszéltem az interneten, hogy kiskirálynak éreztem magam. És szép lassan kialakult bennem a lányokkal való kommunikáció. De az internet és a valóság az más térszta. Az internet az csak egy alapot adott, de a jó katona az harcban edződik meg. Ebben az öt évben 2 barátnőm volt. Az egyik egy év hét hónap volt, a legjobb hónapjaim voltak. Az önbizalmam is megnőtt. Tudtam lányokkal beszélni. Sikert értem el! Éreztem, hogy sínen van az életem. De semmi sem tart örökké! Egyik nap futás közben szúró érzést éreztem a derekamban. Mivel azelőtt nem volt még ilyen, gondoltam nagy baj nem lehet, meg hát nem is volt olyan vészes. Nem nagyon foglalkoztam vele. Ugyanúgy eljártam futni, edzésekre, teljesítménytúrákra. De az érzés nem múlt el, egyre erősebb volt a fájdalom, míg végül már lábra sem bírtam állni. Tíz percembe került mire felálltam az ágyból és nagy gyötrelmek árán eljutottam budira. Bizonyossá vált, hogy tönkrement a gerincem. Egy újabb fa a tűzre! Ekkor egy újabb mélypont jött. Nem tudtam magammal mit kezdeni, minden amit addig szerettem és csináltam, abba kellett hagynom. A karatéval is leálltam három hónapra. De három hónapnál tovább nem bírtam.

És visszamentem edzeni. Pedig z orvos azt mondta, egy rossz mozdulat és lebénulhatsz. Nem törődtem vele. Annyira hiányzott, hogy muszáj volt mennem. De az egyik legjobb döntésem volt, hogy folytattam. Szent meggyőződése, hogy az tart engem még mindig talpon. Aztán éreztem, hogy javul. Szépen lassan kezdett vissza térni az egészséges világnézetem. Megmentett a karate! Ettől kezdve életem egyik legfontosabb részévé vált. Eltelt ez az öt év is.

Jött az érettségi! Senki sem gondolta volna, hogy én ilyenre vetemedem. Ahogy feljebb írtam, kiröhögtük szerencsétlen nőt, aki ilyet feltételezett rólam. Én érettségim? Ugyan már! De mégis neki lett igaza. Elmentem és beiratkoztam. Hát meg kell mondanom, hogy volt olyan a családból, aki úgy gondolta, hogy nekem nincs ott helyem. Nem volt jó érzés, de megtanultam nem foglalkozni ezekkel a dolgokkal. Sóval mentem. Hát az első nap már érdekes volt. Elaludtam! Azt sem tudtam kit kell keresnem, melyik az osztályom és egyáltalán hol van az osztályom. Az egyetlen dolog amit tudtam, hogy milyen osztályba járok. 3 tanárit jártam meg mire megtaláltam az osztályfőnökömet. Neki azt mondtam, hogy sebészetem voltam, azért késtem. Előtte nap ugyanis rozsdás szögbe nyúltam. Szóval kapóra jött. Ami azt illeti voltam sebészetem, de csak iskola után. (Ha véletlen olvassa tanárnő, akkor utólag is bocsánat!) Hát ez nem olyan osztály, mint az előző. Itt mindenki próbál mindenkinek az ellensége lenni. 15-en vagyunk, de kb. három bandába. Összetartás egyáltalán nincs, és ha valaki szívat valakit, azt csak gonoszságból teszi. Komolyan mondom, ilyen pesszimista társasággal még nem találkoztam. Nem szeretek köztük lenni. Persze vannak kivételek. Szereztem újabb barátokat az osztályon belül. Velük jól érzem magam. De nekem volt egy tervem! Úgy mentem érettségire, hogy nem fogom végigunatkozni az egészet. Mert eddig semmi érdemlegeset nem csináltam. Hát itt az idő és az alkalom, hogy elkezdjem. Így hát úgy döntöttem, hogy ha lesz valami szereplés vagy közösségi munka, akkor azt bevállalom. Így is tettem, szerepeltem műsorokban, diák önkormányzati képviselő lettem, DÖK elnök lettem, és idén az iskola tanács tagja. Ezekből csak a képviselői melő volt számomra érdekes. Sok rendezvényen résztvettem, mint szervező, és sok új barátot szereztem magamnak. Közben 2012. szeptember 8-án levizsgáztam feketeövre. Életem egyik csúcspontja! Szóval nagyon mozgalmas volt az elmúlt 2 évem. De egy percet nem bántam meg belőle. Nagyon élveztem. És most a harmadik évben járok, gyorsan közeleg a vizsga. De sajnos a tanuláshoz való hozzáállásom nem sokat javult, szóval lesznek érdekességek. De nem félek tőle, inkább várom. Kíváncsi vagyok, hogy mi lesz és várom az utána következő nagyvárosi életet, mert itt még nem fog véget érni életem pályafutása. Rengeteg kaland vár még rám, amikkel bátran nézek szembe.

Azért írtam az életemről, mert nagyon sok olyan gyerek vagy felnőtt van, aki ugyanabban a cipőben jár, mint én. Diszlexiások, diszgráfiasok, stb. akik nem tudják legyőzni az ebből született nehézségeket. Akik úgy döntöttek, hogy feladják, mert nem tartják elég jónak magukat hozzá. Miért? Mert elhiszik másoknak hogy nem képesek rá. Hogy nem tudják megvalósítani az álmukat. Mert az agykapacitásuk nem elég hozzá. Ez hülyeség. Nehezebb lesz nekik, az tény. De ha igazán akarják, ha

igazán jobbra akarják tenni az életüket, akkor meg tudják csinálni. Csak kezdjék el maguk mögött hagyni azokat a véleményeket, amik őket semmibe veszi. Csak így lehet nyerni. A saját fejük után kell menni, a saját tapasztalataikból kell élniük, mert ők mások, mint az átlagember. De semmivel sem kevesebbek. Ezt kéne megtanulniuk! Nem szabad megijedni a nehézségektől. Lesz olyan hogy elbuknak egy feladatban, ez benne van a pakliban, ezt mindenki tudja. De fel kell állni, leporolni magukat és újabb irányból megközelíteni az adott feladatot. Nem szabad feladni!

Will Smith gondolatai jutottak eszembe.

„Az életben két dolog nagyon fontos. A futás és az olvasás. Mért kell futni? Futás közben egy kis ember beszél hozzád. Folyamatosan azt mondja: Oh, fáradt vagyok. A tudóm majd kiszakad, annyira fáj, olyan fáradt vagyok. Kizárt, hogy tovább bírom. És feladod, nemde? Ha megtanulod, hogy tudod futás közben legyőzni ezt a kis embert, akkor megtanulod, hogy ne add fel, mikor az életben nehézségek adódnak. Tehát a futás az egyik legfontosabb az életben. A másik, az olvasás. Az olvasás azért nagyon fontos, mert előtünk emberek milliárdjai éltek már. Nem lehet olyan problémád, ami újdonság lenne. A szüleiddel, az iskoláddal, egy nagyszájúval, bármivel. Nincs olyan probléma, amit valaki már nem oldott meg, és nem írt róla egy könyvben.”

Visszaemlékezés

Régebben sose gondolkodtam el azon, hogy vajon mások mit gondolnak rólam, és hogy milyen következménye lesz a viselkedésemnek. Egy gazdag gyerek vagyok, anyámnak divatháza van, apám meg híres informatikus. Nekem a pénz és az, hogy mindenem megvan, amit csak akarok, természetes. Nem törődtem azokkal az emberekkel, akik körülöttem voltak; lehettek azok szegényebbek vagy tehetségtelenebbek, azokat lenéztem, és nem vettem tudomást a létezésükkel. Akik viszont fogyatékkal élnek – legyen az testi vagy szellemi fogyatékoság –, azokat mindig kinevettem és lenéztem. Úgy gondoltam, hogy nekik nem is kéne létezniük. De most én vagyok ilyen helyzetben: akkor nekem nem is kéne élnem?

De ne szaladjunk ennyire előre! Kezdjük az elején! A nevem Harry German – gazdag amerikai állampolgár. New York egyik középiskolájába járok, idén fogok végezni. Kitűnő tanuló vagyok, üzletember akarok lenni, és egy saját vállalkozást létrehozni. A gazdagságom és az eszem miatt népszerű vagyok és jóképű. Egyszerűen imádnak a lányok, én meg kedvemre szórakozok velük.

Volt egy lány, nem is tudom a nevét, mert hát fogyatékkal élt, a kezeit nem tudja rendesen használni. Egyedül ez a lány nem akart engem, de nem is bánom, mert én sem akarnám őt. Már eszembe jutott a neve: Elisabeth Mat. Mindig olyan ruhákban jár, mintha a 30-as években lennénk, és a haját mindig ugyanúgy hordja, unalmasan kiengedve. És ami még mindenkinek kiszúrja a szemét, az a ronda fogszabályzója. Én a helyében már meghaltam volna a tudattól és a szégyentől, ha így néznék ki. Nagyon vártam azt a pillanatot, hogy rám nézzen, már csak azért is, hogy jól kinevessem. De sose nézett rám.

Amikor hazamegyek, megkövetelem, hogy a cselédek mindig számoljanak be arról, hogy mi lesz az ebéd, és hogy milyen programjaim vannak még hátra a héten. A kedvenc napom a péntek és a szombat volt, mert akkor iskola után mindig kimentünk a haverokkal, motorral a versenypályára, ahol néhány körön át versenyeztünk. Verseny után meg jöhetett az ivás és a buli. Minden hétvégén ez volt a program. Minden egyes szombat reggel más nővel keltem.

Egyik ilyen hétvégén, amikor lementünk bulizni, az egyik haverom kitalálta, hogy most ne taxival menjünk haza, hanem motorral, ahogy illik. Én is úgy éreztem, hogy még tudok vezetni, sőt még a csajokat is lenyűgözöm. Éppen szálltam fel a motorra, amikor elkezdtem keresni a kulcsot. Nagy nehezen meg is találtam, és beindítottam a motort. Elindultam, elsőr csak lassan, azért hogy tegyek egy-két kört a buli bejárata előtt, s így fel tudjam hívni magamra a figyelmet. Már az egész társaság kint volt, amikor elkezdtem gyorsulni s a motor első kerekét felemeltem. Nem volt könnyű, mert nem tudtam, hogy meddig emelhetem. Amikor már sikerült, és úgy éreztem, hogy minden rendben, s felkiáltottam.

– Nézzétek, ki tudja ezt megtenni! – ekkor hátrább dőltem.

Egyik ember a tömegeből azt kiáltotta:

– Nézzétek, ez tényleg nagyon menő! Ráadásul a feje már majdnem a keréknél van!

Mikor ezt meghallottam, megijedtem a gondolattól, hogy tulajdonképpen mit is csinálok, pontosan. Csak akkor tűnt fel, hogy a fejem tényleg nincs messze a keréktől. A rémülettől megrándultam, és a motort máris nem én uraltam.

Ekkor nagy puffanást hallottam, és éreztem, hogy valami égeti a mellkasomat, csak nem tudom, hogy mi. Egyszer csak szirénahangot hallok, pár perccel később már anyám és apám hangját is – anyám zokogott. Próbáltam neki megmondani, hogy nincs semmi gond, de túl gyorsan távolodott el a hangja.

Ezek után már csak arra ébredtem, hogy valami pityeg. Ezt a hangot egy műszerhez tudtam hasonlítani, amit a tévében lehet látni, amikor valaki az intenzív osztályon van. Hallottam még valamit a pityegésen kívül is – megint anyám zokogását. De nem volt annyi erőm, hogy megnyugtassam, mint amikor kicsi voltam, és anya sírt egy romantikus filmen.

Apám mély hangja is felcsendült, de most tele volt bánattal.

– Ne aggódj, drágám, majd megkeressük a legjobb orvost, és meg fog gyógyulni a fiúnk. Kerül, amibe kerül, ha kell, akkor az összes pénzünket odaadjuk.

– Nem hallottad, mit mondott az orvos, már örökre ilyen marad – anyám annyira sírt, hogy alig lehetett érteni, amit mond. – Miért ő? Miért nem tudott egy kicsit felelősségteljesebben viselkedni? Hol rontottam el?

Apám próbálta megnyugtatni, de nem igazán sikerült neki. Csak annyira, hogy már nem sírt olyan nagyon. Ekkor összegyűjtöttem az összes erőmet, és megpróbáltam én is szólni hozzá.

– Anya, nyugodj meg, minden rendben, nem fáj semmim, nem kell, hogy orvoshoz vigyetek. Minden rendben, holnap már megyek iskolába, és olyan lesz minden, mint rég. – Elég lassan és akadozva tudtam kimondani ezeket a szavakat, de nem baj, a lényeg, hogy anyám megnyugodjon.

– Kisfiam, hát felébredtél? – kérdezte boldogan, de még mindig hallottam valami keserűséget a hangjában. – Akkor te nem is emlékszel, hogy mi történt veled? – erre elcsuklott a hangja, és megint sírni kezdett.

– Miért, mi történt volna? Kicsit sokat ittam, csak ennyi – mondtam könnyedén, mintha mi sem történt volna.

– Tudod, hogy hol vagy, fiam? – kérdezte apám, de nem tudtam a tekintetemet rá emelni, nem láttam az arcát, így nem tudtam, hogy milyen a hangulata.

– Hát, gondolom, valami olyan helyen, ahová nem gyakran járok, de ismerős valahonnan. – Eléggé összezavarodtam és a pityegés is felgyorsult, ahogy egyre idegesebb lettem. – Miért, hol vagyok? Mi ez az idegesítő pityegés?

Anyám és apám megpróbálták elmagyarázni nekem, hogy most egy kórházban vagyok, és megfigyelés alatt állok. Azt is elmondták, hogy mi történt velem, de akkor, hogy lehetek még életben.

Az orvosok most azt nézik, hogy minden rendben van-e. De kevés esélyt látnak arra, hogy nem szenvedtem maradandó károsodást. A szüleim mesélték, hogy két napig nem is voltam eszméletemnél. Egy nővér bejött a szobába, és ellenőrizte az infúziót.

Ezt követően egy orvos jött. Érdeklődni kezdett.

– Fáj valamid, fiam? – fáradt volt a hangja és nyomott, mint aki most végzett egy bonyolult idegműtétet.

– Nem érzek igazán semmit, csak a fejem egy kicsit fáj– tényleg kába voltam és fáradt. Sok volt ennyi információt feldolgozni.

– Megmozdítanád a jobb kezedet, kérlek? – nagyon figyelte az arcomat, és kereste az ijedség jelét.

– Hát persze! – Tény, hogy meglepett, amit kért, de nem törődtem vele. Biztos, hogy csak egy rutineljárás.

Meg is mozdítottam a jobb kezemet és utána a balt, hogy ne kelljen neki annyit beszélnie. Nagyon fáradtnak tűnt.

– Jó, jó! Akkor most nézzük meg a lábadat is, hátha az is felemeled ilyen könnyen! – Most még jobban fürkészte az arcomat.

– Azzal sem lesz gond, ha szeretné, akkor ám legyen! – Elkezdtem volna emelni a lábamat, de nem ment. NEM MENT! Miért? Miért nem megy? – Nem tudom, nem érzem a lábamat! Gyorsan ellenőrizni akartam a másikat is. Egyik lábamat sem érzem! Mi történik velem? Ez csak egy rossz álom, ugye? Mondja, hogy ez csak egy rossz álom! – mindezt olyan gyorsan mondtam, hogy még én magam is meglepődtem azon, hogy ilyen gyorsan tudok beszélni.

– Nyugodj meg, kisfiam, minden rendben lesz! – mondta anyám, de ezt még ő maga sem hitte el.

Apám ez alatt az orvossal beszélgetett. Az orvos csak rázta a fejét. Miután a doktor elment, apám elmonda, hogy az orvos úgy látja, semmi esélyem nincs. Többé nem fogok lábra állni.

Összeomlottam, de valahogy fel kell állnom. Nem lehetek nyomorék. Én nem tartozhatok a fogyatékosok csoportjába Nem, nem és nem!

Anyám próbált vigasztalni, , hogy van egy orvos barátja, aki kiváló idegsebész, és ha kell, akkor minden követ megmozgat, hogy újra tudjak járni.

Úgy éreztem megállt az idő. Öt kínkeserves óra után haza kerültem. Otthon sem volt jó nekem, mert nem lehettem egy percre sem egyedül. Alig vártam az éjszakát, hogy mindenki elmenjen aludni, és akkor majd egyedül leszek.

Eljött az este, de ettől sem lett jobb. Valamit kéne kezdenem addig, míg anya nem talál valakit, aki majd megmút, és újra fogok tudni járni. Suliba nem mehetek, mert mit fognak gondolni rólam. Mindenki ki fog röhögni, és odalesz a népszerűségem. Esetleg csak a mozgássérült csoporthoz

mehetnek, de akkor meg le kellene alacsonyodnom az ő szintjükre? Na, ne, azt már nem! Én gazdag és menő vagyok, nem alacsonyodhatok le olyanokhoz, mint a nyomorékok. De nem is vagyok hajlandó itt maradni ebben a börtönben. Valamit ki kell találnom, de gyorsan!

Valahogy sikerült túlélnem az éjszakát annak ellenére, hogy már majdnem az örületbe kergettem magamat a merészebbnél merészebb ötleteimmel.

Anyával reggeliztem, és gondoltam, beszélek vele.

– Anya! Lenne egy dolog, amit kérni szeretnék – mondtam neki félve, mert tudtam, hogy nem biztos, hogy tudja teljesíteni, de a remény még bennem volt.

– Mondjad! Mit szeretnél?

– Csak azt, hogy ha lehet, már ma vagy holnap műtsenek meg, hogy minél hamarabb talpra állhassak. Nem akarok így mutatkozni az iskolában. Nem akarok a nyomorékok közé tartozni.

– Hát, megteszek mindent, de szokj azért hozzá a gondolathoz, hogy így kerekesszékkal kell megjelened az iskolában, még ha a mozgássérültek osztályba is raknak át ideiglenesen.

Anya a kerekés, székét most nagyon nehezen mondta ki, elcsuklott a hangja. De úgy tettem, mintha nem is vettem volna észre.

– Akkor ma vagy holnap menjek suliba? – Még kora reggel volt, és még csak a hét közepén jártunk.

– Hát, jó lenne, ha mennél, ne maradj le annyira a többiektől, de ha nem érzed úgy magadat, akkor ne menj! – reménykedés volt most a hangjában, hogy hátha inkább itthon maradok. De inkább megyek iskolába, minthogy itthon maradjak.

– Igazad van. Inkább megyek, és tanulok, nehogy lemaradjak. Vagyok annyira jól! – hazudtam neki, mert egyáltalán nem voltam jól. De minden jobb, minthogy itthon maradjak a négy fal közé zárva.

Anya reggeli után elvitt a suliba és bekísért, mert az igazgatónővel akart beszélni. Amikor az osztályba begurultam, már csak egyetlen hely volt, ahová esetleg be is fértek, Elisabeth Mat mellett. Hát nem tudom miért, de most sem nézett rám. Sohasem tudtam, hogy miért kerül. De ő is nő, úgyhogy nem is próbálkoztam vele, hogy megértsem, ugyan mi is a baja velem.

Odagurultam mellé, és próbáltam kedvesen köszönni.

–Szia, Harry German vagyok! – egész kedves volt a hangom.

Nagy sokára rám nézett, és ő is köszönt:

–Szia, én Elisabeth Mat vagyok! – elég lekezelően beszélt hozzám. – Amúgy ismerlek már. Látlak én eleget a folyosón. Nem szükséges a részletes bemutatkozás, már ismerlek annyira.

Ez egy kicsit szíven ütött, úgy mondta, mintha olyan embernek látna, aki csak magával törődik. Ez nem igaz! Innentől kezdve nem is akart hozzám szólni, én meg nem igazán mertem megkérdezni, hogy most mi a baja velem.

Másnap, amikor elmentem az iskolába, Elisabeth már ott ült a helyén, éppen rajzolgatót – vagy legalábbis próbált. Ma reggel is köszöntem, de ő csak bólintott. Már nagyon kezdett furdalni a kíváncsiság, vajon miért nem akar velem beszélni. Így hát nagy nehezem erőt vettem magamon, és a második óra után megkérdeztem tőle.

– Elisabeth! Kérdezhetnék valamit? – Nagyon reméltem, hogy nem hallotta meg a hangomban lévő idegességet.

– Mondd! Mit akarsz már megint? – úgy mondta, mintha valami megbocsáthatatlan dolgot tettem volna.

– Csak annyit szeretnék tudni, hogy mi a bajod velem?

– Ennyi? Egy ilyen egyértelmű kérdés?

Számára valamiért nagyon is egyértelmű volt, de nekem nem.

– Igen, mert számomra nem egyértelmű.

– Pedig neked kéne a legjobban tudnod! – Vártam, hogy folytassa. – Amikor még tizenöt voltál, volt egy autóbaleseted. Abban a balesetben három sérült volt. Te, édesanyád és egy lány a másik autóból.

Már rémlik valami. Nagyon csúnya baleset volt, anyám még ma is rendszeresen jár kontrollra, mert neki a mája sérült a balesetben. Én megúsztam egy kis agyrázkódással. De hogy a lánnyal mi történt, azt már nem tudom. Nem közölte velem senki. Pedig akartam volna vele beszélni, hogy, hogy van. De még a szüleim sem tudtak semmit. Se a lányról, sem a családjáról.

– Roppant egyszerű a dolog. Akkor, ha jól tudom te vezettél, ugye?

– Igen, így van, még nagyon friss volt a jogsim, és még tapasztalatlan voltam. – Akkor még tényleg az voltam, de az egy szörnyű eset volt. Nem szívesen emlékszem rá.

– Mit mondanál annak a lánynak, ha most találkoznál vele?

– Csak annyit, hogy rettenetesen sajnálom a történeteket, és nagyon sajnálom, hogy nem tudtam vele a baleset után beszélni és kárpótolni őt.

Valami nagyon érdekeset mondhattam neki ezzel. Egyszerűen könnyek szöktek a szemébe.

– Mi lenne, ha az a lány most nyomorék lenne? Akár mint te, vagy mint én?

Alig értettem, hogy mit mond, annyira sírt már.

– Akkor mindent megtennék érte, hogy ha van rá mód, akkor gyógyítsák meg. Miért, te tudod, hogy ki volt az a lány?

Érdekes volt számomra, hogy valaki ennyi mindent tud egy esetről annak ellenére, hogy ott sem volt. Vagy talán ő lenne az a lány? Bár kétlem, akkor már rég a fejemhez vágta volna.

– Nem tudom, de én is egy baleset miatt lettem ilyen. De most mennem kell. Szia!

Egész délután ezen a baleseten gondolkodtam. Tényleg jó lenne látni, vajon milyen lehet ez a lány most? Akárhogy is próbáltam felidézni az arcát, hátha láttam, nem ment. Mindig Elisabeth arca jelent

meg és a könnyei, amelyek épp az arcát áztatták. Ahogy ez a kép megjelent előttem, el is szomorodtam. Soha sem szerettem, ha a körülöttem lévők szomorúak.

Másnap is találkoztunk. Valamiért már nagyon vártam, hogy mindig lássam. Elég volt, ha láttam az arcát. Amikor elkezdtünk beszélgetni, nem is vettem észre, hogy ő is fogyatékos. Egyszerűen annyira magával ragadott a személyisége. Ez így ment még fél évig, és Elisabeth és én összebarátkoztunk. Már nem is zavart annyira a kerekesszék, egészen megszoktam, hála az új barátomnak.

Egyik reggel édesanyám meglepett egy bejelentéssel:

– Van egy jó és egy kevésbé jó hírem – anyám egyszerre volt izgatott és bánatos is.

– Mondd már! Mi az? – izgatottan vártam.

– Nos, a jó hír az, hogy találtam egy orvost, aki hajlandó megműteni, és talán újra tudsz járni. A rossz hír viszont az, hogy még nagyon fiatal, és még nincs annyi rutinja.

– Az nem baj, én minden lehetőséget ki akarok próbálni. A legrosszabb eset az, hogy örökre ebben a székben maradok. – Ha tényleg örökre a székben maradtam volna, már az sem zavart volna. – Mit mondott az orvos, mikor akar megműteni?

– Épp ez az, már holnapután. De nekem akkor divatbemutatóm lesz, és nem tudok itt maradni. Apád meg most Belgiumban van üzleti úton.

– Akkor lenne egy kérésem, de csak akkor, ha az illető beleegyezik.

– Mondd, mi az?

Elmondtam édesanyámnak, hogy megismertem egy lányt, és ő a barátom. Ugyanúgy van egy testi fogyatékosága, és szeretném, hogy ő is ott legyen, amikor felébredek a műtét után. Anyám csak a nevét kérdezte, és amikor megmondtam neki, hogy kiről lenne szó, anyám megdöbbsent. Elmondta, hogy ő volt az a lány, akivel az a régi baleset történt. Még jobban szerettem volna, hogy legyen velem. Szükségem volt rá. Anyám viszont megígérte, hogy elmegy Elisabeth-hez, és beszél vele.

Másnap már műtöttek is. Csak reménykedni tudtam, hogy minden rendben lesz. Anya azt mondta, itt lesz Elisabeth. Nagyon hosszú volt a műtétem. Mikor felébredtem, egy nővért láttam. Valami olyasmit mondott, hogy minden rendben, aludjak csak tovább. Már egész este lehetett, mikor felkeltem, mert nagyon sötét volt. Kerestem Elisabeth-et de nem láttam. Édesanyám volt mellettem. Éppen olvasott.

– Hát felébredtél, kincsem? Azt hittem, hogy nem kelsz fel reggelig! – nagyon nagy öröm volt a hangjában.

– Örülök, hogy itt vagy velem! Mit mondott az orvos? Hol van Elisabeth? – elszorodtam, kerestem kétségbeesetten.

Most értettem meg igazán azt, hogy mit is jelent számomra Elisabeth. Több volt nekem, mint a barátom. A lelki társam.

– Nyugodj meg, kisfiam, mindjárt jövök, és mindent meg fogsz érteni.

Nem értettem, hogy anyám mit is akart ezzel mondani. Kiment, de nem jött vissza, csak tíz perc múlva. Addig én rendeztem magamban az érzéseimet, és rájöttem, hogy szerelmes vagyok, most először életemben. Egy olyan lányba, aki nem tökéletes. Rájöttem egy nagyon fontos dologra. Csak az számít, ami a szívünkben van. Azok a dolgok, amiket nem látunk, csak érzünk, az olyan, mint a szél.

Amíg azon elmélkedtem, hogy mikor is szerethettem bele Elisabeth-be, belépett anyu a kórterembe, de nem jött be teljesen, csak az ajtóban állt.

– Gyere be nyugodtan, anyu! – biztattam, hátha beljebb jön.

– Nem! Inkább nem megyek be, csak idekísértem valakit. Megyek az orvoshoz, és szólok neki, hogy felkeltél.

Ahogy anyu elment, az ajtóból megláttam azt, akit látni akartam. Elisabeth állt ott. Elkezdett hevesen verni a szívem. Viszont valami furcsa volt rajta. Nem tudtam rájönni, hogy mi a furcsa benne. Ahogy jobban megnéztem, nagy nehezen rájöttem, hogy a keze volt fura. Nagy kötés volt rajta.

– Szia! – köszöntem neki félénken. – Hogy vagy? Nem fáj a kezed?

– Szia, nem még nem. Te hogy vagy? Nagyon nehéz műtéten vagy túl. – kifejezéstelen arccal beszélt hozzám. Bár elég kínos volt a helyzet az érzéseim miatt.

– Igen. – Vártam egy kicsit hátha mond még valamit, de nem mondott semmit. – Mi történt a kezeddél? Csak nem esett valami bajod?

– Nem! – nevetett. A nevetése olyan volt, mint amikor a számunkra leglágyabb hang szólal meg. – Engem is megműtöttek.

– Megműtöttek? – ismételtam a szavait. Valahogy nem tudtam elhinni.

– Igen, megműtöttek, és nagyon jól érzem magam. Így már egy kicsit más a helyzet.

Nem mertem neki megmondani, hogy mit is érzek iránta, ezért inkább eltereltem a szót, és csak beszélgettünk. Megbeszéltük, hogy lehet az, hogy megműtötték, mit mondtak neki az orvosok. Anyám is visszaért az orvossal, és olyasmit kért tőlem, amit eddig nem tudtam megcsinálni.

– Állj fel lassan, kérlek, és próbálj majd lépni egyet!

Meg is próbáltam. Feltápázkodtam az ágyról, és meg bírtam állni. Édesanyám szemébe könny szökött, de Elisabethébe is. Megemeltam a jobb lábamat, és lassan előre tettem. Utána a balt raktam előre, és sikerült. Tudok járni! Tudok járni! Alig hiszem el!

– Köszönöm szépen, doktor Úr! – mondtuk neki mind a hárman.

Anyám látta a helyzetet, és inkább kiment a dokival a folyosóra, hogy megbeszélje vele a részleteket a gyógyulásommal kapcsolatban.

Én addig Elisabeth-tel akartam beszélni. Komoly dolgokról, olyanokról, mint a szél – amit érzékelsz, de meg nem foghatod. Félénken én kezdtem a beszélgetést.

– Elisabeth, lenne valami, amit szeretnék neked megmondani, de nem merem – dadogtam.

– Mondjad csak bátran! Én mindenre fel vagyok készülve!

– De erre nem hiszem. – Vettem egy nagyon nagy levegőt, és kimondtam olyan gyorsan, ahogy csak bírtam. – Szeretlek, és fontos vagy nekem. Szeretnék a barátod lenni, a lelki társad. – Amint kimondtam, meg is bántam, mert nem tartottam magamat megfelelőnek erre a posztra.

Kínos csend következett. Nem tudtam, hogy most mit is gondol. Az arca meglepettségről árulkodott.

– Igen! – dadogta. Egy fél perc múlva már ujjongott örömeiben.

– Örülök, hogy igent mondtál! Akkor a mai naptól kezdve mi járunk! – kitört a nevezés, mert hát az én esetemben az mind a két értelemben igaz volt.

Évek kellettek ahhoz, hogy én is és (most már) a kedvesem is teljesen felépüljünk. A műtét után három évvel én az orvosi egyetemre jártam, Elizabeth pedig fiatal gyerekeket oktatott, és arra nevelte őket, hogy a másságot el kell fogadni. segítsen.) Én az életemet annak szenteltem, hogy a sérült embereket megmentsem a haláltól és a bénulástól. A fő, hogy mindegy hogy nézel ki, és mi a testi hibád, csak az számít, ami belül van.

Ami olyan, mint a szél, megfogni nem tudod, de érzed.

Egy szép pillanat

Nagy tömeg. Nyüzsgő délután. Mindenki megy valamerre. Barátnőhöz, barátához, szeretőhöz... Munkába megy, vagy onnan jön, iskolába tart vagy végzett. Beszélgetés, nevetés. Fojtott káromkodás. Idősek és fiatalok. November van, de nincs hideg. Még a meleg napsugarak cirógatják arcunkat.

Mellettem egy punk áll. Szivárványszín taraja rikít, a szegecsek a bőrdzsekijén csillognak a napfényben. A szemöldökében biztosítótű piercing gyanánt. Láncai zörögnek, ahogy mozdul. Rágógumi-buborékokat fúj, majd durrantja szét.

Előttem egy Down-kóros, idős néni hatalmas csomagokkal topog. Nehezen bírja őket vinni.

A zebránál állunk. Várjuk, hogy zöld utat kapjunk és eljussunk a túloldalra. A jelzést meglátván mindenki megindul, hogy időben átérjen. A punk is nekilódul, engem majdnem fellökve. A néni is. A tömeg is. Elkalandoznak a gondolataim, így nem látom, ahogy néhány suhanc fellöki az idős hölgyet, aki elesik pár méterre a járdától. Csomagjai kiszakadnak, elgurul a friss narancs, amit vett. Egy újság messzire csúszik. Senki sem fordul vissza. Csak a punk áll meg, aki szeme sarkából látta a történetet. Megdermed, majd visszafordul. A néni ijedten néz rá először, majd értetlenkedik, ahogy felsegíti a férfi és kezébe adja a repedt lencsés szemüveget, amit előzőleg megtörölt a pulcsijában. Leporolja a néni ruháját, majd összeszedi a szétgurult narancsot, felveszi az újságot. Elteszi őket a még ép táskába. Bár már az autók lámpája zöld, senki sem mozdul. Mindenki tátott szájjal nézi a jelenetet. Felveszi a punk a táskát és a nénibe karol, hogy átsegítse az úton. Mindezt én már a túloldalról látom egy kirakatüvegben tükröződve. A néni igencsak megilletődött. A járdára érve visszavette a csomagját és a férfira mosolygott.

- Nagyon köszönöm!

- Ugyan má'! Hagyja a fa...a fenébe! - mosolygott a punk, majd zsebre téve a kezét és rágyújtva egy cigarettára, indult a dolgára. Az idős hölgy csak állt ott még egy kis ideig mosolyogva nézve a punk után, majd elindult az ellenkező irányba. Én is elmosolyodtam.

Tolerancia

Fogyatékosok?
Nem. Csak mások!
Ők is emberek!
Csak nézzük a szemüket!
A szem a lélek tükre,
Az ő szemük a tiszta víz tükre.
Lehet beteg, lehet más,
Ez egyáltalán nem csalódás!
Ők fogják igazán tudni,
Mit is jelent szeretni,
És szeretve lenni.

Egy Down-kóros kislány rád mosolyog,
Oly őszinte, hogy szebb is a napod!
Beteg-e az a kislány? Nem.
Neki is ugyanúgy jár az élet,
Mint neked vagy nekem!
Ha nevetnek, lelkükből szól,
És ők tudják csak igazán jól,
Milyen kincs az élet.
Ők ettől nem félnek.

Az Angelman-szindrómás mosolya
Neked is ugyanazt csalja arcodra.
Ők boldogok, az ő világuk más.
Legyünk büszkék a csodákra!
Ha azt mondjátok, nektek nem kellene,
Szégyen és gyalázat legyen sorsotok helyette!
Ők is emberek, ők is szeretnek,
Ők is élnek, ők is rettegnek.
Olyanok, mint mi,

Ugyanúgy érzik,
Ha hideg van, ha meleg,
Így hát emelt fővel fogd kézen beteg gyermeked!
Büszke légy rá, s büszke magadra.
Világra hoztad, s ő aranyat ér,
Egy mosolya mindennel felér.

Apróságok

Amikor ezt elmesélem, kérlek, hunyd le a szemed egy pillanatra. Próbáld meg úgy hallgatni a történetem, hogy minden pillanatát a képzeleted mozgassa. Érezd úgy a különféle érzeteket, ahogyan csak egy hozzám hasonló képes. Akkor talán megértheted.

Amikor felébredtem, nem láttam a vakító fényt, ami az ilyen helyzetekben már-már klisés. A folyamatos pityegés volt az egyetlen, ami ébredésem pillanatában jelen volt. Bip... bip... bip...

Kényszeríteni akartam szemeimet, hogy kinyíljanak, de nem úgy jött össze, ahogy szerettem volna. Sőt. Azt hiszem csak ekkor vettem észre, hogy az arcomat kötés fedi. Zsigerből kaptam oda, hirtelen mozdulattal, úgy ahogy az egérre vadászó macska csap le. Megpróbáltam lefejtetni az akadályozó anyagot, még ha szinte tudtam is, hogy ez nem feltétlen helyes dolog.

Egek! – hallottam egy rémült sikoltást, ami valamivel távolabbról érkezett. – Kisasszony! Hagyja abba! Minden rendben lesz!

Egy, kettő, három... Lépések zaja és a pityegés. Valaki megszorítja a csuklóm és lenyomja az ágyra. Érzem a bőrömön a hideg lepedő súrlódását.

Bip... bip...bip...

Mi a fene van az arcomon? – förmedtem rá a hang tulajdonosára.

Kötés. Hogy megvédje a szemeit a további károsodástól.

Mégis miféle károsodástól? – ripakodtam rá, és egyáltalán nem éreztem úgy, hogy elnézést kellene kérnem a gorombaságért. Ez volt az a pillanat, amikor a szívem ritmusa hirtelen meglódult.

Balesetet szenvedtem. A látása pedig... Erősen károsodott.

Na, igen. Csodálatos reggelem volt. Vagy délutánom... Vagy estém. Fogalmam sincs, nem kérdeztem, hogy mennyi az idő.

Végig hallgattam az egyszerű kis történetet, közben pedig azon gondolkodtam, vajon milyen érzés lehet ennyire rezzenéstelenül előadni a pusztá tényeket. Csomagolhatnák persze orvosi szakszavak mögé, elmondhatnák sajnálkozva, lassan... De a lényegen nem változtat. Ami rossz, az rossz. Ami örök, az örök. Megváltoztathatatlan.

Balesetet szenvedtem. Még megérteném, ha ittasan ültem volna autóba, vagy ehhez hasonló butaság, amiért a magam hülyeségét okolhatnám. De ez majdhogynem nevetséges... és amikor elmesélték, kedvem lett volna kétségbeesésemben felnevetni. Kacagni, hogy ezzel oldjam egy kicsit a torkomat szorongató fájdalmat. Zokogni, aztán kacagni. Vagy valami abszurd és talán teljesen érthető módon mindkettőt egyszerre. De talán egy icike-picike sokk miatt csak ültem és hallgattam.

Elmesélték, hogyan is történt. Egyszerű kis történet, nem bonyolult. Adott egy hatalmas kamion, egy idióta vezető, aki még csak vizsgát sem tett, csak személyautóra. És én. Az egyetlen elem a kis

mesében, amely megsínylette a dolgot. Annyit kellett tennem, hogy végig sétáltam egy járdán, ami túl közel volt az úthoz. A vezetőnek pedig nem volt más dolga, mint túlzott sebességgel bevenni a közeledő kanyart. Mondanom sem kell, a rakomány egy az egyben leborult. Nem emlékszem arra, hogy vajon láttam-e, ahogy felém repülnek a méteres farönkök. Azt sem tudom, hogy lehetett-e volna némi esélyem, hogy elmeneküljek, vagy félre ugorjak. Gyanítom, hogy nem.

Minden esetre a koponyám egyik fele betört, a bordáim összezúzódtak, állítólag még most is tele vagyok lila foltokkal. A fejsérülés következménye pedig...

Nos, a nővér rosszul mondta. A látásom nem csak erősen károsodott, hanem teljesen meg is szűnt. Egy szempillantás alatt minden megszakadt. Lehet, hogy a fejemet ért koppanás az oka, de biztos, ami biztos alapon a rám záporozó tuskók és rönkök közül az egyiknek egy kis darabkája a szaruhártyámba fúródott... A lencse is sérült, emiatt keletkezett az a bizonyos Vakság. Azt hiszem a további nagy horderejű ütések következménye az, hogy végül mindkét szemem olyan szinten károsodott, hogy teljesen megszűnt a látásom. Teljes sötétség, ahogy a leginkább ki tudnám fejezni, és valóban. Elmagyarázták, hogy vakság esetén a szem nem képes befogadni a fény sugarait, legtöbb esetben betegség miatt vagy éppen egy ehhez hasonló brutális baleset következményeként.

Elmondták a teljes orvosi hátterét, szépen becsomagolták, de mint mondtam, a rossz az végül is mindig megmarad rossznak. Ez esetben igazán pocséknak.

Azt hiszem, mondanom sem kell, miképp fogadtam ezt a röpke kis történetet. Megkértem a nővért, hogy hagyjon magamra, amikor pedig ellentmondott, ordítani kezdtem. Azt hiszem olyannyira kikeltem magamból, hogy még egy párnát is felé hajítottam, amit a saját fejem alól téptem ki.

Nem emlékszem mi történt ezután. Bizonyára zokogtam, minden esetre annyi rémlik, hogy a mellkasom majd szétszakadt, a fejem pedig bele sajgott a bőmbőlésbe.

Egy hét telt el, míg haza engedtek. Ez idő alatt nem voltam hajlandó senkivel sem szóba állni, enni is csak annyit ettem, amennyit muszáj volt. Hogy fenn tartsam ezt a selejtes testet.

Otthon sem változott a helyzet. Nem voltam hajlandó kimozdulni, begubóztam, nem akartam, hogy bárki is sajnáljon, nem akartam hallgatni, hogy mások esetleg kigúnyolnak. Látni akartam.

Igyekeztem eltűnni a világ elől, de nem hagyták. A szüleim unszolására és végül erőszakosabb fellépésére elmentem egy pszichológushoz. Semmi kedvem nem volt hozzá, legszívesebben átaludtam volna az egész napot. Az álmok színesek, azok megmaradtak. Olyan dolgokról mesélnek, amelyet már nem láthatok újra. Ne egyszer volt, hogy gyűlöltem ezeket a csodálatosan színes képzeteket, amik olyan hamar elszálltak. Nem egyszer ébredtem könnyes arccal. Ilyenkor állandóan arra gondoltam, hogy mit is vesztettem el. Hogy mit vett el tőlem egy szerencsétlen, akinek még csak hiteles jogosítványa sincs nagyobb járműre.

Azt terveztem, hogy a pszichológust is elküldöm a pokolba, de nem tettem meg. Túl fáradt és megviselt voltam. Egészen eddig nem szóltam senkihez, és amikor azon a kellemes bariton hangon megkérdezte, hogy érzem magam...

Nem volt vigasztaló a hangja, nem volt sajnálkozó, sem gúnyos vagy cinikus. Csak érdeklődött, mintha régi ismerősök lennének, aki sok évvel később egy „Helló!” erejéig összeköszönnek.

Talán emiatt kezdtem magam úgy érezni, hogy ott azonnal kitör belőlem minden. Ordítani szerettem volna, pont úgy, mint amikor a nővért akartam minden áron eltávolítani magam mellől. Abban az egy hétben újra kellett tanulnom a dühkezelés képességét, és most, jóval később, mert, hogy az idő nem állt meg, újra meg kellett fékezni magam. Elhaló hangon válaszoltam:

Utálom, hogy nem tudom milyen szemüveget adtak rám...

Öblös kacaj volt a válasz, igazi, jól eső nevetés, mindenféle rossz szándék nélküli. Ez kihozott belőlem is egy hangosabb vihogás félét, de pár másodpercen belül zokogásba torkollott. Keservesen éreztem, hogy az erőltetett vigyor megrepedezik, majd szépen lassan leolvad. Az első arcomon végig szánkázó könnycsepp után tört fel az elkeseredettség.

Nem tudom mennyi idő lehetett, mire megnyugodtam, de nem is számított.

Jobban vagy? – kérdezte ugyanazon az érdeklődő hangon, miután kicsit lecsillapodtam. Mivel nem tudtam válaszolni, csak bólogatni, ő szenvtelenül tovább folytatta. – Elolvastam a balesetről szóló jegyzeteket – erre is csak egy bólintás volt a válaszom. – Ez... igazán... durva.

Röviden felnevettem, szipogásom közepette. Azt hiszem, ha azt mondja, ami ilyenkor talán a bevett szöveg lenne, biztosan itt hagyom. Ahelyett, hogy felálltam volna és kísértálm voltam valahogy azon az ajtón (na igen, a fehérbotot még nem igazán tudtam használni, tekintve, hogy szinte egész álló nap a szobámban gubóztam), inkább levettem az elsötétített lencsés szemüvegem, és megtöröltem világtalan szemeimet és arcomat.

Ha már tudsz magadon nevetni, az egy jó pont – felelte egyszerűen, mire az arcomra egy gunyoros mosoly kanyarodott.

Mégis mi a fenét csinálhatnék? Megváltoztatni nem tudom. Utálom, gyűlölöm. Fogytékos vagyok. Selejtes! Inkább kiröhögöm magam, mást úgy sem tehetek.

De igen – mondta ki határozottan. Két szó, a maga nemes egyszerűségében. Nem folytatta, pedig ő lát és biztos vagyok abban is, hogy azt is észrevette, hogy miképp ráncolom homlokomat.

Ugyan mit tehetnék? Nem tudnak rajtam segíteni. Az idegek a fejemben olyan szinten roncsolódtak, hogy műtéttel sem lehetne helyre rakni. A rohadt életbe! Mi a fenét tehetnék? Az lett volna a legjobb, ha azok a rohadt rönkök ott azon nyomban elintéznék. Egyszerűbb és gyorsabb lett volna. Ahelyett, hogy itt siránkozzom, mennyivel jobb lett volna már!

Fogadd el – ismét két szó, ami hatására újabb vörös düh ragadott magával. Ha tudtam volna, hogy a közelemben van egy üvegváza, karnyújtásnyira az előttem álló asztalon, biztos, hogy felkapom és

megpróbálom eltalálni a dili dokimat. Valószínű, hogy nem találtam volna el, de jól esett volna. Csak a mihez tartás végett.

Menjen a pokolba. Maga el tudná fogadni? Fel tudná dolgozni, hogy egy idióta miatt az élete... A teste... Az egész létezése selejtté vált? Elvesztettem a látásom, az isten szerelmére! Nem látok! Vak lettem, a rohadt életbe! És tudja, mi a legrosszabb? Azok az álmok!

Rémálmaid vannak? – kis meghökkenés, mintha a vakságom eltörpülne emellett.

Nem egészen – feleltem, bár nem szívesen. – Mindenféléről álmodom. Helyekről, amiket valaha ismertem. Az utcánk végi játszótérről. A pecsenyesütőről, ahová gyakran vittek a szüleim, amikor még kicsi voltam. Imádtam az ottani palacsintát. És most? Valószínűleg hasra esnék az első utamba kerülő fűszálban, vagy megpróbálnék keresztülmenni a legelső fán, ami a járda mellett álldogál évek óta.

Mindezt azért, mert elvesztetted a látásod.

Pontosan – a szakértők mogorvaságával bólintottam. Hallottam, ahogy mocorogni kezd, amelyre újbóli homlokráncolás volt a válaszom.

Mást vesztettél el?

Tessék? – sejtettem, hogy nem lakáskulcsra vagy ehhez hasonló kézzelfogható dolgokra gondol, de akkor sem értettem, hogy ezt miért kérdezi.

A helyes válasz a nem. Minden másod meg van. Az arcod gyönyörű és nőies. A szemüveg pedig igazán csinos.

Maga nem normális – dűnnyögtem, de a megjelenő gyenge kis mosolyt nem tudtam eltüntetni. Közben pedig újra éreztem a torkomat szorongató sírást.

Miért ne tanulhatnál meg ezzel élni?

Mert nem látok... - kezdtem, de türelmetlenül és kioktatóan a szavamba vágott.

Ha elvesztesz valamit, nem azt jelenti, hogy a világ megszűnik létezni. Ó, de hogy szűnik! Az idő is folyik szépen lassan tovább a medrében, néha még hallani is lehet. Bármit lehetséges, annak ellenére is, hogy elvesztettél valami mást. Vannak álmaid, amiben azt látod újra, amiket szeretsz.

És amiket nem láthatok soha többé. Ezeket is elvesztettem – motyogtam közbe, mint egy kislány, akít ok nélkül szidtak meg.

Egyáltalán nem vesztetted el. Annyira elvakult vagy, hogy nem tudod azt megérteni, hogy a játszótér ugyanúgy az utca végén van. A gyerekek ugyanúgy játszanak ott, és palacsintát esznek a pecsenyesütőnél. Az útszéli fa ugyanúgy ott áll, a fűszálban pedig hetente egyszer valaki elesik.

Észrevettem azt a durva szójátékot... - korholtam csendesen, direkt nem arra koncentrálva, amit mondott.

Örülök neki – szinte éreztem, hogy bólint, mielőtt folytatná. – Az, hogy nem látsz, a dolgokat nem változtatja meg. Ott állnak ugyanúgy, a maguk egyszerű valóságában. A fa tovább fejlődik, a pecsenyész pedig ugyanúgy felszedi és eladja a sütőlapról a földre esett húsokat. Nem változott semmi.

Az, hogy nem látsz, nem fogja befolyásolni a dolgokat, amiket szeretsz vagy szeretted valaha. Csak meg kell tanulnod kezelni ezt az új helyzetet.

Mintha az olyan egyszerű lenne! – csattantam fel.

Nem olyan bonyolult – felelte és újra hallottam az előbbi mocorgást.

Egy... kettő... és már ott is volt előttem.

Megmutatom, még van időnk – ezzel a pár szóval megragadta a kezem és talpra segített.

Az előbb az óráját nézte meg? –kérdeztem rá a mocorgás legvalószínűbb okára.

Pontosan. Nagyon jó – válaszolta, mire legszívesebben egy újabb buta kérdést tettem volna fel. Nyitottam a szám, de inkább elhallgattam.

Kezemnél fogva vezetett ki, az előtérben pedig átnyújtotta vakságom leggyűlöltebb eszközét, amit először el sem akartam venni.

Nincs szükségem rá – ezzel próbáltam elutasítani nagylelkű ajánlatát.

E nélkül tényleg neki mész az első utadba kerülő fának – ezzel a kezembe nyomta a fehérbotot, a vakság nemzetközi jelképét.

Utálom ezt...

Csak tartsd magad előtt és engedd, hogy vezesselek. Ha szépen lassan ingatod, nem lesz semmi baj, hidd el nekem.

Kivezetett az utcára, én pedig háborgó érzéseimmel nem törődve próbáltam úgy tenni, ahogyan ő mondta. Eddig nem voltam hajlandó kézbe fogni huzamosabb ideig ezt a tárgyat, mintha ezzel talán letagadhatnám a valóságot. De ez sem változtat semmit. A rossz az rossz. Az örök pedig örök.

Csendesebb utcán vezetett, bár az elején kicsit görcsösen lépdeltem, de a végére egészen belejöttem. Nem azt mondom persze, hogy elengedtem a karját, sőt! Úgy markoltam öltönyének selymes anyagát, hogy valószínűleg az ujjaim belefehéredtek a szorításba. Mégis... Az első öt perc után nem féltem annyira mellette. És ott volt a bot. Megtámaszkodhattam rajta, ha szükség lett volna rá. A koppintásokból és a lassú ingázó mozdulatokból kiderült, hogy van-e előttem bármiféle akadály, ne adj isten egy fa.

Hova visz? – tettem fel végre a kérdést, ami abban a pillanatban a leginkább foglalkoztatott. Így visszagondolva a séta egész ideje alatt ezen gondolkodtam, nem pedig azon, amin eddig keseregtem.

Itt vagyunk – felelte sejtelmesen, majd jobbra fordította az irányt.

Tettünk előre egy lépést és megváltozott a talaj. Valami puha volt a cipőm talpa alatt, a hirtelen jött változás miatt pedig a dili dokim felé borultam, de sikerült megállnom a lábaimon.

Minden rendben? – kérdezte, szavai mögött pedig ott bujkált egy szórakozott vigyor. Fogalmam sincs, mennyi idős lehet, de akkor úgy nézhetett ki, mint egy kölyökképű rosszfiú.

Persze-persze, csak éppen nem látok – intettem le, mire ő felnevetett. Én is elmosolyodtam, de anélkül, hogy legszívesebben elbőgtem volna magam. Valahogy jó érzés volt kint lenni a friss levegőn.

Foglalj helyet! – A gesztus kellőképpen udvarias volt, sőt még a kezeimet is elvezette az ülőalkalmatosság támlájához.

Mi ez? – tapogattam végig. – Egy pad? Miért vagyunk...?

Igen, egy pad. Ül le végre!

Máris- máris, na... - helyet foglaltam, homlokráncolva. Ezt az apró megnyilvánulást már jól begyakoroltam.

Most pedig, ne ijedj meg – ezzel már éreztem is, hogy a cipőm környékén kezd el matatni. Azt hiszem csak reflex volt, minden esetre rúgtam egyet csak úgy vaktában. Nem tudom, hogy hol rúghattam meg, de a fojtott morgásból és halk káromkodásból kiderült, hogy nem valami kellemes helyen.

Öh... Bocsánat, csak... - habogtam zavartan. Éreztem, hogy a reflex reakcióm nem tántorította el eredeti szándékától, ugyanis a cipőfüzőmet kibogozta és a lábbelit eltávolította mindkét lábamról. – Mi a fenét művel?

Úgy, ni – a hangok alapján, és ahogy összecsapta tenyerét, mintha leporolta volna őket, úgy tűnt, hogy felállt a földről. – Gyere, kelj fel.

Oké – motyogtam csendesen és hagytam, hogy felhúzzon ülő helyzetemből. Puha fű csiklandozta a talpamat.

Így ni. Most pedig figyelj. Egy tanulmány szerint szemünk látásával a környezetünk csupán nyolc százalékát érzékeljük. A vakság tehát magában rejti az esélyt, hogy a maradék kilencvenkét százalékot is megismerhessék egyesek.

Ezt nem teljesen értem...

Elvesztetted a látásodat, de kaptál érte valami mást. Egy lehetőséget arra, hogy a maradék kilencvenegynéhány százalékát is megértsd a világnak, amit egy teljesen egészséges ember soha nem fejthet meg. Ha képes vagy felfigyelni az apróságokra – úgy, ahogy akkor tetted, amikor meghallottad, hogy az órát nézegetem -, akkor tudsz élni a lehetőséggel.

Ez nevetséges...

Várj, mielőtt ítélnél, kérlek. Hallgass végig. Azért jöttél el hozzám, hogy segítek neked, igaz?

Nem. Azért, hogy ne nyaggassanak otthon...

Aggódtak érted, amit teljesen meg is értek. Segíteni szeretnék neked, de a saját módszereimmel. Hogy megértsd: a fogyatékoság nem foglalja magában a selejtség fogalmát. Ha elfogadod, hogy a fogyatékoságod nem katasztrófa, és képes vagy azt a saját javadra fordítani, akkor még boldog is lehetsz. Igazán boldog, mint amilyen a baleseted előtt voltál. Képes leszel teljes életet élni.

De én nem tudom... Ezt nem lehet a javamra fordítani. Képtelenség! – Éreztem, hogy agyamat újra elborítja az a gyűlölt tehetetlenség érzete, amelyet már egy jó ideje érzek.

Csak figyelj a környezetedre. Rendben? Az apróságokra, amik mellett mindenki könnyedén elsétál. Érzed a puha fűvet a bőrödön?

Igen, hideg – feleltem, de ennek ellenére nagyon is jól esett ez az érintés. Hirtelen jött ötlettől vezérelve leguggoltam és végig simítottam a valószínűleg zöld fűtengeren.

Igen, kicsit lehet, hogy hideg, de nem feltétlen ez a fontos. Hanem az, hogy megértsd, nem vagy selejtes. Tudsz ellene tenni, együtt tudsz haladni a világgal és a mozgó idővel. Csak másképp kell gondolkodnod. Észre kell venned az e mögött rejtőző lehetőségeket. Meg kell ragadnod az esélyt, hogy észlelheted azt a maradék kilencvenpár százalékot a valóságból, amit más nem képes. Mit gondolsz, hányan rohannak el úgy emellett a park mellett, hogy egyszer sem veszik le a cipőjüket, hogy kipróbálják, milyen jó is az, ha a fű simogatja a talpukat?

Azt hiszem, értem...

Akkor próbáld meg. Mondd el, hogy mit „látsz”, hogy mit érzékelisz. A szemeid nélkül is meg tudod állapítani, hogy mi vesz körül.

Ahogy ott ültem és próbáltam értelmezni a kellemes bariton mögé bújtatott szavak értelmét, úgy kezdtem egy kicsit jobban érezni magam. Finom szellő csiklandozta arcomat, meg-megérintette vállamat, végig simított hajamon, amely lágyan lengedezett fülem mellett. Sodort magával egy nosztalgikus illatot. Fájdalmasan édes lonc-illat szállt, és keveredett a föld nedves szagával. Mélyen a friss levegőbe szippantva próbáltam eltárolni, elraktározni gyermekkorom finom és kegyetlenül ismerős érzetét. Ezután szemérmetlenül kapcsolódtak még más illatok, tavaszi virágoké: orgona, ibolya, liliom kellemes keveréke.

Távolabbról hallottam meg előbb a vas nyikorgó hangját: mintha nyúznák a rozsdás szerkezetet. Ezt is ismertem és elő kellett kutatnom emlékeimből, hogy mégis honnan. Csatlakozott valahonnan gyermekek csilingelő kacaja, igazi földöntúli örömről tanúskodva. Egy hinta. Az nyikorog. Gyerekek játszanak rajta, kiélvezve a rövid ideig tartó gondtalan pillanatokat.

Sütött a nap, finoman cirógatva lábujjaimat, amiket óvatosan bizsergetett a zöld-tenger alattam.

A fojtogató érzés újra visszaköszönt és most úgy tűnt, nem akar eltűnni egy hamar. Rájöttem, hogy nem látok, mégis tudom hova hozott ez a kellemes hangú valaki. És valóban. Kezdett derengeni, hogy a fa az útszélén valóban ott van, ahogyan a kislány koromat végig kísérő homokozók és mászóakák sem hagyták el a helyüket. Én változtam meg, de ez talán... Talán nem jelenti mindennek a végét. Hisz az idő tovább mozog, a szél most is magával hozza a pecsényés illatát, most is kacagnak a kisebbek, ugyanúgy nő a fű, amiben meg lehet botlani.

Ez az a park, ahol felnőttem, ahol délutánokat játszottam végig, hogy a nap végén befaljak egy nagy adag palacsintát.

Éreztem, hogy arcomon végig csorognak a könnycseppek, vizes sávot hagyva bőrömön.

Mennyi ideje vagyunk kint? – kérdeztem halvány mosollyal. Ismét levettem a szemüvegemet és kézfejemmel letöröltem a cseppecskéket.

Még van időnk.

Ehetnénk egy kis palacsintát?

Gyere – nyújtotta kezét az enyémhez, majd felsegített. – Jobban érzed magad?

Azt hiszem – pár lépést tettünk meg, mire újra kibukott belőlem egy kérdés. Nem tehetek róla, végre egy kicsit kezdem magam boldognak érezni. – Tényleg jól áll a szemüveg?

Nem válaszolt, csak felnevetett. Nem is baj, ennyi elég volt. Újult, fáradhatatlan kuncogás tört fel belőlem, igazi, jól eső, percekig letörölhetetlen.

Igaza volt. Az idő tovább vánszorog mázsás súlyával, a fű tovább nő. Megváltoztam, de az élet végső soron ezzel jár. Még fogok is változni, ugyanúgy, ahogyan az útszéli fa is fog fejlődni.